

Σταμάτιος ΠΟΥΛΗΣ

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας

Πληροφορίες: Μ.Εξαρχουλάκου
Τηλέφωνο: (+30) 213 1309 736

Αρ. Πρωτ. ΓΕΕ: Φ17/199

Αρ. Διεκπ.: 15

Αθήνα, 03.04.2025

- ΠΡΟΣ: 1. Αξιότιμο Υπουργό Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών
κ. Κωνσταντίνο Χατζηδάκη
2. Αξιότιμο Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών
κ. Αθανάσιο Πετραλιά

Θέμα: «Αποστολή Πρακτικών της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου»

Σχετ.: Το με αριθμ. πρωτ. 2/30050/12.03.2025 έγγραφό σας.

Σας διαβιβάζουμε αντίγραφο Πρακτικών της 2ης Ειδικής Συνεδρίασης της Μείζονος Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 31ης Μαρτίου 2025, στα οποία περιέχεται γνώμη αυτής σχετικά με τα σχέδια διάταξης που αναφέρονται στο ως άνω έγγραφο.

Με εντολή του Γενικού Επιτρόπου,

MARIA EXARCHOULAKOU
03/04/2025 13:40

Μαρία Εξαρχουλάκου

Προϊσταμένη Τμήματος

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ 2^{ης} ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 31^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ 2025

ΜΕΛΗ: Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Βασιλική Ανδρεοπούλου και Ελένη Λυκεσά, Αντιπρόεδροι, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Αικατερίνη Μποκώρου, Αντιγόνη Στίνη, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Δημήτριος Κοκοτσής, Χριστίνα Κούνα και Ιωάννης Βασιλόπουλος, Σύμβουλοι. Οι Σύμβουλοι Αγγελική Μυλωνά, Δέσποινα Τζούμα, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Κρέπης, Κωνσταντίνα Σταμούλη και Γεώργιος Παπαϊσιδώρου απουσίασαν δικαιολογημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Σταμάτιος Πουλής.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Σταυρούλα Τσάλα, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

«Άρθρο 1

Αποζημίωση και σύνταξη γονέων άτεκνου και άγαμου ή σε χηρεία ή διαζευγμένου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, θανόντος μετά την 1-1-2023 πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της Υπηρεσίας

1. Οι γονείς του άγαμου ή σε χηρεία ή διαζευγμένου χωρίς τέκνα υπαλλήλου ή στρατιωτικού, ο οποίος έχει διορισθεί για πρώτη φορά στο Δημόσιο ή έχει καταταγεί ως στρατιωτικός αντιστοίχως, μετά την 1^η Ιανουαρίου 1993, χωρίς να έχει ασφαλιστεί σε κανέναν ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης έως την 31 Δεκεμβρίου 1992, εφόσον αυτός αποβιώσει στην υπηρεσία πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της, μπορούν αντί του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος των διατάξεων της παρ. 17 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 (Α' 57), να επιλέξουν τη σύνταξη της παρ. 2.

2.α. Από την επομένη του θανάτου του προσώπου της παρ. 1 του παρόντος, οι γονείς του δικαιούνται μηνιαία σύνταξη από το Δημόσιο, η οποία ανέρχεται στα πέντε

- δέκατα (5/10) εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί βάσει των διατάξεων της παρ. 2 έως 6 του άρθρου 10 του ν. 2084/1992 (Α'165), σε αυτόν που έχει αποβιώσει.
- β. Η σύνταξη της παρ. 2 καταβάλλεται σε ίσα μερίδια μεταξύ γονέων.
- γ. Σε περίπτωση θανάτου του ενός γονέα, το μερίδιό του προσανξάνει το μερίδιο του εναπομείναντος.
- δ. Η σύνταξη είναι αμεταβίβαστη και καταβάλλεται ανεξαρτήτως της καταβολής κάθε άλλης σύνταξης ή μισθού.
- 3.α. Η επιλογή γίνεται με ταυτόχρονη και αμετάκλητη υπεύθυνη δήλωση που κατατίθεται στη Διεύθυνση Εισοδηματικής Πολιτικής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και στην υπηρεσία στην υπηρετούσε ο θανών.
- β. Σε περίπτωση διαφορετικής επιλογής μεταξύ των δύο γονέων το ποσό του οικονομικού βοηθήματος καταβάλλεται μειωμένο κατά πενήντα τοις εκατό (50%) και η σύνταξη ανέρχεται στα δύομισι δέκατα (2,5/10) εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί σε αυτόν που έχει αποβιώσει.
4. Εάν οι γονείς του αποβίωσαντος της παρ. 1 έχουν αποβιώσει, το εφάπαξ οικονομικό βοήθημα των διατάξεων της παρ. 17 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 καταβάλλεται ισομερώς στα αδέρφια του θανόντος εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τέταρτο (24ο) έτος της ηλικίας τους.
5. Εάν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος έχει ήδη καταβληθεί η αποζημίωση της παρ.17 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998 και οι γονείς επιλέξουν την καταβολή της σύνταξης, παρακρατείται το είκοσι τοις εκατό (20%) του ποσού αυτής μέχρι την εξόφληση της σχετικής οφειλής.
6. Το παρόν ισχύει για συμβάντα που έλαβαν χώρα από 1 Ιανουαρίου 2023 και εφεξής.

Άρθρο 2

Μη αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σύνταξης – Τροποποίηση παρ.5 άρθρου 10 ν. 2084/1992

Στην παρ.5 του άρθρου 10 του ν. 2084/1992 (ΦΕΚ Α'165) προστίθεται δεύτερο εδάφιο και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Η σύνταξη, που παρέχεται κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού στους αξιωματικούς και οπλίτες οποιουδήποτε βαθμού, μονίμους και εφέδρους, οι οποίοι εξέρχονται της υπηρεσίας λόγω τραύματος ή νοσήματος, που προήλθε προδήλως και αναμφισβητήτως εξαιτίας της υπηρεσίας τους σε ειρηνική περίοδο, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 85% της μηνιαίας σύνταξης, που ανήκει σε ομοιόβαθμό τους στρατιωτικό, που έχει υποστεί την ίδια ανικανότητα εξαιτίας υπηρεσίας του σε πόλεμο. Ποσά συντάξεων, που καταβλήθηκαν μέχρι 31-12-2022 σε ποσοστό 90% κατά παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου, δεν αναζητούνται.»

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2025
 Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ
 Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
 ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΑΛΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταμάτιος Πουλής διατύπωσε την ακόλουθη έγγραφη γνώμη:

«1. Εισάγουμε ενώπιον της Ολομέλειας του Σώματος προς γνωμοδότηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2, 98 παρ. 1 περ. δ' του Συντάγματος καθώς και αυτές των άρθρων 10 παρ. 1 και 36 περ. β' του ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α' 130), σχέδια άρθρων με τίτλο «Αποζημίωση και σύνταξη γονέων άτεκνου και άγαμου ή σε χηρεία ή διαζευγμένου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, θανόντος μετά την 1-1-2023 πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της Υπηρεσίας» και «Μη αναζήτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σύνταξης – Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 10 ν. 2084/1992», τα οποία μας απεστάλησαν με το με ΑΠ 2/30050/ΔΕΠ/12.3.2025 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, εκθέτουμε δε τα ακόλουθα:

2. Κατά το ισχύον δίκαιο (άρθρο 8 παρ. 17 του ν. 2592/1998) οι γονείς άγαμου και χωρίς τέκνα υπαλλήλου ή στρατιωτικού, ο οποίος έχει διορισθεί για πρώτη φορά στο Δημόσιο ή έχει καταταγεί ως στρατιωτικός, αντιστοίχως, μετά την 1η Ιανουαρίου 1993, χωρίς να έχει ασφαλιστεί σε κανέναν ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης έως την 31 Δεκεμβρίου 1992, και αποβιώσει στην υπηρεσία προδήλως και αναμφισβητήτως ένεκα αυτής, δικαιούνται, κατ' ισομοιρίαν, εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος ύψους (άρθρο 5 παρ. 4 του ν. 3620/2007) 100.000 ευρώ. Επίσης, κατά το ισχύον δίκαιο (άρθρα 6 και 32 του π.δ. 169/2007) κανονίζεται σύνταξη υπέρ των γονέων του άγαμου ή χήρου ή διαζευγμένου χωρίς τέκνα υπαλλήλου ή στρατιωτικού α) εφόσον ο υπάλληλος αποβιώσει στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας αυτής, συντρεχουσών, επιπροσθέτως, των προϋποθέσεων που ορίζονται στις εν λόγω διατάξεις ή β) άνευ έτερων προϋποθέσεων, εφόσον ο υπάλληλος αποβιώσει σε υπηρεσία που συνεπάγεται επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν, μόνο εφόσον ο αποβιώσας ήταν "παλαιός" ασφαλισμένος, ήτοι είχε διορισθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992. Τουτέστιν, δεν προβλέπεται ο κανονισμός συντάξεως υπέρ των γονέων των υπό τις ως άνω προϋποθέσεις αποβιωσάντων δημοσίων υπαλλήλων ή στρατιωτικών, που είναι "νέοι" ασφαλισμένοι (διορισθέντες ή καταταχθέντες μετά την 1-1-1993).

3. Με τις διατάξεις του εισαγόμενου άρθρου 1 τροποποιείται η ρύθμιση της ως άνω βιοτικής περιπτώσεως, οριζόμενου ειδικότερα ότι οι γονείς του κατά τα ως άνω άγαμου, διορισθέντος ή καταταγέντος μετά την 1η Ιανουαρίου 1993 και ο οποίος απεβίωσε στην υπηρεσία προδήλως και αναμφισβητήτως ένεκα αυτής, δύνανται να επιλέξουν είτε τη καταβολή σ' αυτούς του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος των 100.000 ευρώ είτε τον κανονισμό συντάξεως. Προβλέπεται, επίσης, ότι σε περίπτωση που οι γονείς έχουν αποβιώσει το εφάπαξ οικονομικό βοήθημα καταβάλλεται στα αδέρφια του κατά τα ως άνω δημοσίου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, εφόσον αυτά (αδέρφια) δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τέταρτο (24) έτος της ηλικίας τους. Ρυθμίζεται εν ολίγοις το ζήτημα της συντάξεως των γονέων των μετά την 1η Ιανουαρίου 1993 κατά τα ως άνω ασφαλισμένων. Όσον αφορά δε στο δεύτερο άρθρο, με αυτό επιδιώκεται να μην αναζητηθούν, μέσω της έκδοσης καταλογιστικών πράξεων, ποσά συντάξεων που αχρεωστήτως καταβλήθηκαν σε παθόντες προδήλως και αναμφισβητήτως ένεκα της υπηρεσίας τους στρατιωτικούς, οι οποίοι, ως εκ της ένταξής τους στην κατηγορία των «νέων ασφαλισμένων», έχουν δικαιωθεί συντάξεως, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 2084/1992, τα οποία φέρεται να εισέπραξαν αχρεωστήτως κατά το διάστημα από 1.1.2008 έως 31.12.2022, λόγω της εσφαλμένης, καθόσον δεν ίσχυε για τα πρόσωπα της συγκεκριμένης κατηγορίας, αναπροσαρμογής των συντάξεών τους κατ' εφαρμογή της παραγράφου 8 του άρθρου 4 του ν. 3620/2007 (Α' 276).

4. Κατόπιν τούτων, δοθέντος ότι οι εισαγόμενες ρυθμίσεις του άρθρου 1 αφορούν σε κανονισμό συντάξεως και οι προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 2 συνεπάγονται συνταξιοδοτικές συνέπειες, και δη την ένεκα της εφαρμογής των μείωση των καταβαλλόμενων ποσών συντάξεων (λόγω της υποχρεώσεως επιστροφής φερόμενων ως αχρεωστήτως ληφθέντων ποσών), τα ως άνω σχέδια άρθρων παραδεκτώς εισάγονται προς γνωμοδότηση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συμφώνως προς τα άρθρα 98 παρ. 1 δ' του Συντάγματος και 10 παρ. 1 του ν. 4820/2021 (βλ. Ελ.Συν. Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ.Συν./5.12.2022 με περαιτέρω παραπομπές). Τούτο δε παρά το ότι η προς γνωμοδότηση ρύθμιση του άρθρου 1 αφορά σε παρόμοιου αντικειμένου ζήτημα με αυτό για το οποίο η Μείζων Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου γνωμοδότησε αφενός στην 3η Ειδική Συνεδρίαση της 3.4.2023 (βλ. Ελ.Συν. Ολ. Πρακτικά της 3ης Ειδ.Συν./3.4.2023) και αφετέρου στην 1η Ειδική Συνεδρίαση της 17.1.2024 (βλ. Ελ.Συν. Ολ. Πρακτικά της 1ης Ειδ.Συν./17.1.2024), καθώς οι προγενέστερες διατάξεις είχαν εν μέρει διαφορετικό περιεχόμενο σε σχέση με τις ήδη εξεταζόμενες (βλ. εξ αντιδιαστολής Ελ.Συν. Ολ. Πρακτικά 2ης Ειδ.Συν./2.3.2022).

5. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις αρχικές διατάξεις που μας απεστάλησαν με το ΑΠ 2/30713/ΔΕΠ/15.3.2023 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών, οι γονείς του άγαμου και χωρίς τέκνα υπαλλήλου ή στρατιωτικού, ο οποίος είχε διορισθεί για πρώτη φορά στο Δημόσιο ή έχει καταταγεί ως στρατιωτικός, αντιστοίχως, μετά την 1η Ιανουαρίου 1993 και ο οποίος απεβίωσε σε διατεταγμένη υπηρεσία που συνεπάγεται

αυξημένο κίνδυνο και ένεκα αυτής μετά την 1.1.2023, μπορούσαν να επιλέξουν είτε τη καταβολή σ' αυτούς του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος των 100.000 ευρώ είτε τον κανονισμό συντάξεως. Πέραν τούτου, προβλέπετο, επίσης, ότι σε περίπτωση που οι γονείς είχαν αποβιώσει το εφάπαξ οικονομικό βοήθημα θα κατεβάλλετο στα αδέρφια του κατά τα ως άνω δημοσίου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, εφόσον αυτά (αδέρφια) δεν είχαν συμπληρώσει το εικοστό τέταρτο (24) έτος της ηλικίας τους. Αντιθέτως, στις διατάξεις που μας απεστάλησαν με το ΑΠ 2/111514/ΔΕΠ/14.12.2023 έγγραφο του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών οριζόταν ότι πέραν της καταβολής του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος των 100.000 ευρώ, στους γονείς των μετά την 1η Ιανουαρίου 1993 κατά τα ως άνω ασφαλισμένων, οι οποίοι απεβίωσαν από 1.1.2023 και εφεξής κανονίζεται, επιπροσθέτως, και σύνταξη, περαιτέρω δε δεν επαναλαμβανόταν η προγενέστερη ρύθμιση περί καταβολής του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος στα αδέρφια του κατά τα ως άνω δημοσίου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, εφόσον αυτά (αδέρφια) δεν είχαν συμπληρώσει το εικοστό τέταρτο (24) έτος της ηλικίας τους και οι γονείς των είχαν προαποβιώσει. Τούτων δοθέντων, οριζόμενου ότι το συνταξιοδοτικό δικαίωμα των γονέων των ως άνω υπαλλήλων ή στρατιωτικών θεσπίζεται εφόσον ούτοι έχουν αποβιώσει «στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της», περαιτέρω δε ότι τοιοῦτο δικαίωμα απονέμεται και σε γονείς «χήρου ή διαζευγμένου» και χωρίς τέκνα ως άνω υπαλλήλου ή στρατιωτικού, οι υπό γνωμοδότηση διατάξεις του άρθρου 1 διαφοροποιούνται εν μέρει ως προς τις προγενέστερες, οι οποίες το μεν απαιτούσαν ο θάνατος να έχει επέλθει «σε εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο και ένεκα αυτής», το δε αναγνώριζαν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μόνον υπέρ του άγαμου και άτεκνου ως άνω υπαλλήλου ή στρατιωτικού.

6. Περαιτέρω, με τις εισαγόμενες ρυθμίσεις συνυποβάλλονται η από 12.03.2025 ειδική έκθεση του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος, καθώς και η οικεία ανάλυση των συνεπειών των προτεινόμενων ρυθμίσεων. Σύμφωνα δε με την προαναφερόμενη ειδική έκθεση «από την προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 1 δεν προκαλείται δαπάνη επί του κρατικού προϋπολογισμού σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα τουλάχιστον πενταετίας. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα η δαπάνη επί του κρατικού προϋπολογισμού είναι απροσδιόριστη δεδομένου ότι εξαρτάται από απρόβλεπτα και πραγματικά γεγονότα». Η δαπάνη αυτή θα επιβαρύνει το Δημόσιο Ταμείο και «θα καλυφθεί από τις Γενικές Κρατικές Δαπάνες του Υπουργείου Οικονομικών (Κωδικός Διοικητικής Ταξινόμησης: 1024-711-0000000), από τις πιστώσεις του ΑΛΕ: 2230102001: Συντάξεις θυμάτων τρομοκρατικών ενεργειών και 2230103001: Συντάξεις λόγω ανικανότητας ή θανάτου που προήλθε εξαιτίας της υπηρεσίας». Περαιτέρω, η οικεία έκθεση αναφέρει ότι από την προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 2 «δεν προκαλείται καμία δαπάνη επί του κρατικού προϋπολογισμού σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο ορίζοντα, προκαλείται όμως υστέρηση εσόδων εκτιμώμενου ύψους 540.000,00 ευρώ από τη μη επιστροφή

αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών». Τούτων δοθέντων και συνεκτιμωμένων των επισημάνσεων του ειδικού εισηγητή, πληρούνται καταρχήν οι επιταγές του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος. Πέραν τούτων, ως προς τη διάταξη του άρθρου 2 έχει υποβληθεί και η κατά το άρθρο 24 παρ. 5 περ. ε' του ν. 4270/2014 εισήγηση της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

7. Προσέτι, δεδομένου ότι οι υπό γνωμοδότηση ρυθμίσεις δεν έχουν περιληφθεί εισέτι σε κάποιο σχέδιο νόμου, επισημαίνουμε ότι σε κάθε περίπτωση πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις της διατάξεως του άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος, ήτοι οι προτεινόμενες διατάξεις να ενταχθούν είτε σε ειδικό συνταξιοδοτικό νομοσχέδιο είτε σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, στον δε τίτλο του νομοθετήματος αυτού να γίνεται ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (Ελ.Συν. Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ.Συν./12.12.2022, 4ης Ειδ.Συν./3.11.2022, 2ης Ειδ.Συν./17.3.2021, 2ης Ειδ.Συν./25.5.2020, 2ης Ειδ.Συν./8.5.2017, 1ης Ειδ.Συν./8.3.2017 και 1ης Ειδ.Συν./20.2.2012).

8. Κατά τα διαλαμβανόμενα στις διατάξεις του εισαγόμενου άρθρου η εν λόγω σύνταξη «είναι αμεταβίβαστη και καταβάλλεται ανεξαρτήτως της καταβολής κάθε άλλης σύνταξης ή μισθού», ανέρχεται δε «στα πέντε δέκατα (5/10) εκείνης που θα έπρεπε να απονεμηθεί βάσει των διατάξεων των παρ. 2 έως παρ. 6 του άρθρου 10 του ν. 2084/1992 (Α' 165) σε αυτόν που έχει αποβιώσει».

9. Ο νομοθέτης του 1993 και του 1998, συνεκτιμώντας τις μεταβληθείσες άρδην κοινωνικές αντιλήψεις και ανάγκες, ήτοι ότι οι γονείς καταρχήν δεν συντηρούνται πλέον από τα τέκνα τους, έκρινε σκόπιμο οι γονείς - των κατά τα ως άνω ασφαλισμένων και αποβιώσαντων στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της - όπως δικαιούνται μόνο εφάπαξ βοηθήματος και να μην καθίστανται κατά μεταβίβαση συνταξιούχοι του Δημοσίου. Αναμφιβόλως, ο νομοθέτης δύναται να μεταβάλλει άποψη, πλην στην προκειμένη περίπτωση δεν περιορίζεται ο κανονισμός συντάξεως μόνο υπέρ τυχόν αναξιοπαθούντων (απόρων κατά τη συνταξιοδοτική ορολογία) γονέων. Αντιθέτως, η σύνταξη καταβάλλεται ανεξαρτήτως της λήψης άλλης συντάξεως ή μισθού ή οιοδήποτε εισοδηματικού κριτηρίου. Η ρύθμιση αυτή δεν παρίσταται αρκούντως δικαιολογημένη, καθόσον, παρά τη μεταβολή κατά τα προεκτεθέντα των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, επιβαρύνεται το Δημόσιο Ταμείο με κατά μεταβίβαση συντάξεις, οι οποίες, υπό τις "χαλαρές" προϋποθέσεις που χορηγούνται, είναι αμφίβολο εάν συμβάλλουν στην εδραίωση του κοινωνικού κράτους και στη δημοσιονομική βιωσιμότητα.

10. Επιπροσθέτως, το εφάπαξ οικονομικό βοήθημα έχει δοθεί ως αντιστάθμισμα για την κατάργηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος των γονέων αποβιώσαντος στην υπηρεσία στρατιωτικού, που διορίστηκε και ασφαλίστηκε σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης από 1.1.1993 και εφεξής. Το εφάπαξ αυτό βοήθημα

εξασφαλίζει ένα ελάχιστο όριο προστασίας και αποσκοπεί πρωτίστως στην άμβλυνση του ψυχικού πόνου που προκαλείται στους γονείς συνεπεία της απώλειας των τέκνων τους, τα οποία απεβίωσαν κατά την άσκηση των δημόσιων καθηκόντων τους (βλ. ΕλΣυν Ολ. 1293/2020, σκ. 4 και 5, ΣτΕ 764,762/2021, σκ. 7, 2075/2020, σκ. 12). Σημειωτέον ότι το βοήθημα αυτό, κατά τη νομολογία (βλ. ΣτΕ 764,762/2021, σκ. 7, 2075/2020, σκ. 12), συνεκτιμάται ως κριτήριο για τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης που καταβάλλεται για την ίδια αιτία στους γονείς του θανόντος κατά τα άρθρα 105 ΕισΝΑΚ και 932 ΑΚ. Και ναι μεν κατά τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος καταλείπεται κάθε φορά στον κοινό νομοθέτη, αναλόγως με τις εκάστοτε επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο συμφέρον, ο καθορισμός τόσο των προσώπων που χρήζουν κρατικής προστασίας όσο και των μέτρων που εξειδικεύουν την μέριμνα του Κράτους απέναντι στην οικογένεια, ωστόσο οι εισαγόμενες από τον νομοθέτη ρυθμίσεις δεν πρέπει να παραβιάζουν, μεταξύ άλλων, την αρχή της ισότητας. Εν προκειμένω δε, η θέσπιση διαφορετικής συνταξιοδοτικής μεταχείρισης μεταξύ των γονέων υπαλλήλων ή στρατιωτικών, οι οποίοι ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά μετά την 1.1.1993 και απεβίωσαν στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της, συναρτάται αποκλειστικώς με βάση το τυχαίο κριτήριο του χρόνου κατά τον οποίο έλαβε χώρα το συμβάν (προ ή μετά την 1.1.2023). Ούτω, δεν προκύπτει αποχρών λόγος για τη διαφορετική μεταχείριση των γονέων υπαλλήλων ή στρατιωτικών, οι οποίοι ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά μετά την 1.1.1993 και απεβίωσαν στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της είτε προ της 1.1.2023 είτε μετά την ημεροχρονολογία αυτή. Άλλωστε, στην αιτιολογική έκθεση του εισαγόμενου άρθρου δεν παρατίθενται στοιχεία που θα μπορούσαν να καταστήσουν εύλογο το κριτήριο της διαφοροποίησης που επέλεξε ο νομοθέτης, το οποίο, μη σχετιζόμενο με οποιαδήποτε ουσιαστική διαφοροποίηση των δύο κατηγοριών γονέων, δεν συνιστά πρόσφορο κριτήριο για θέσπιση συνταξιοδοτικού δικαιώματος των γονέων υπαλλήλων ή στρατιωτικών, οι οποίοι ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά μετά την 1.1.1993 και απεβίωσαν κατά την εκτέλεση στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της, μόνον υπό την προϋπόθεση ότι το συμβάν αυτό έλαβε χώρα μετά την 1.1.2023 (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 2036/2022, σκ. 11).

11.Τουτέστιν, προκύπτουν κατ' ουσίαν και άνευ αποχρώντος λόγου, τρεις κατηγορίες δικαιούχων γονέων για την ίδια ιστορική αιτία (θάνατος του τέκνου τους στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της). Στην πρώτη κατηγορία, που αφορά σε τέκνα ασφαλισμένα μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, οι γονείς λαμβάνουν σύνταξη. Στη δεύτερη κατηγορία, που αφορά σε τέκνα ασφαλισμένα μετά την 1 Ιανουαρίου 1993 και αποβίωσαν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2022, οι γονείς λαμβάνουν εφάπαξ βοήθημα. Και στην τρίτη και ήδη εισαγόμενη κατηγορία, που αφορά σε τέκνα ασφαλισμένα μετά την 1 Ιανουαρίου 1993 και αποβίωσαν μετά την 1η Ιανουαρίου 2023, οι γονείς λαμβάνουν είτε σύνταξη είτε το εφάπαξ βοήθημα.

Είναι, επομένως, πρόδηλο, ότι η εξεταζόμενη ρύθμιση αφενός μεν θέτει ζήτημα καλής νομοθέτησης (τρεις διαφορετικές ρυθμίσεις για την αυτή ιστορική αιτία), αφετέρου δε ενδέχεται να εγείρει ζητήματα συμβατότητας με τη θεσπιζόμενη στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας.

12. Τέλος, η ρύθμιση περί εφάπαξ καταβολής οικονομικού βοηθήματος, εφόσον δεν υπάρχουν γονείς, στα αδέρφια του ασφαλισμένου, τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τέταρτο (24) έτος της ηλικίας τους, παρίσταται δικαιολογημένη.

13. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, συνεκτιμωμένων των ειδικότερων νομοτεχνικών παρατηρήσεων-βελτιώσεων που προτάσσει ο ειδικός εισηγητής και με την εξαίρεση αφενός μεν τη ρύθμιση που αναφέρθηκε στην προηγούμενη σκέψη (εφάπαξ βοήθημα για τα αδέρφια), αφετέρου δε τη ρύθμιση του εισαγομένου άρθρου 2 περί αποσβέσεως των σχετικών απαιτήσεων του Δημοσίου, οι οποίες παρίστανται δικαιολογημένες, προτείνουμε όπως η Ολομέλεια του Σώματος γνωμοδοτήσει αρνητικώς επί των ρυθμίσεων του εισαγομένου άρθρου 1, προκειμένου η συνταξιοδοτική διοίκηση να καταλήξει σε οριστικές, σταθερές και μακράν αντιφατικών ρυθμίσεων επιλογές. Ειδικώς δε όσον αφορά στην πατρική οικογένεια των κατά τα ως άνω υπαλλήλων και στρατιωτικών, που απεβίωσαν προδήλως και αναμφισβητήτως ένεκα της υπηρεσίας, ευκαίρως θα ήταν είτε ο κανονισμός της συντάξεως να συνδυάζεται με εισοδηματικά κριτήρια είτε η "αποζημίωση" εκ μέρους του Δημοσίου να περιορίζεται στην καταβολή εφάπαξ βοηθήματος ώστε να μην δημιουργούνται επιπρόσθετοι κατά μεταβίβαση συνταξιούχοι.»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ο Σύμβουλος Κωνσταντίνος Εφεντάκης, μέλος του Όγδοου Τμήματος, παρουσίασε σχέδιο γνωμοδότησης, αναφορικά με την προτεινόμενη διάταξη, το οποίο επεξεργάστηκε το ανωτέρω Τμήμα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 27 περίπτ. α' και 56 παρ. 1 του ν. 4820/2021, σε διάσκεψή του η οποία έλαβε χώρα στις 27 Μαρτίου 2025.

Επακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Μείζονος Ολομέλειας, τα οποία ενέκριναν την κάτωθι γνωμοδότηση.

Γενικά

1. Οι υπό γνωμοδότηση διατάξεις διαρθρώνονται σε δύο άρθρα. Με το πρώτο από τα εν λόγω άρθρα, προβλέπεται αφενός η δυνατότητα των γονέων των υπαλλήλων και των στρατιωτικών που δεν διαθέτουν γαμική οικογένεια και

υπάγονται στην κατηγορία των λεγόμενων «νέων ασφαλισμένων», ήτοι έχουν διοριστεί ή καταταγεί μετά την 1.1.1993, χωρίς να έχουν ασφαλιστεί σε οργανισμό κύριας ασφάλισης έως τις 31.12.1992 (βλ. το άρθρο 18 παρ. 1 του νόμου ν. 2084/1992, Α' 165), να επιλέξουν, αν ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός αποβιώσει στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας αυτής σε συμβάν που έλαβε χώρα από 1.1.2023 και εφεξής, αντί του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος του άρθρου 8 παρ. 17 του ν. 2592/1998 (Α' 57), την απονομή σε αυτούς μηνιαίας σύνταξη, ίσης, και για τους δύο γονείς, με το ήμισυ της σύνταξης που θα δικαιούτο, κατά τα οριζόμενα στις παραγράφους 2 έως 6 του άρθρου 10 του ν. 2084/1992, ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός, αν ζούσε. Αφετέρου ότι, αν οι γονείς του θανόντος υπό τις ανωτέρω περιστάσεις υπαλλήλου ή στρατιωτικού έχουν προαποβιώσει, το προαναφερόμενο εφάπαξ οικονομικό βοήθημα καταβάλλεται ισομερώς στα αδέρφια του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού, εφ' όσον τα τελευταία δεν έχουν συμπληρώσει το 24ο έτος της ηλικίας τους. Όσον αφορά δε το δεύτερο άρθρο, με αυτό προβλέπεται η απαλλαγή των παθόντων πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους στρατιωτικών που, ως εκ της ένταξής τους στην κατηγορία των «νέων ασφαλισμένων», έχουν δικαιωθεί σύνταξης σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 2084/1992 από την υποχρέωση επιστροφής των ποσών των συντάξεων, τα οποία φέρεται αχρεωστήτως να εισέπραξαν κατά το διάστημα από 1.1.2008 έως 31.12.2022, λόγω της εσφαλμένης, καθόσον δεν ίσχυε για τα πρόσωπα της συγκεκριμένης κατηγορίας, αναπροσαρμογής των συντάξεών τους κατ' εφαρμογή της παραγράφου 8 του άρθρου 4 του ν. 3620/2007 (Α' 276).

2. Οι προτεινόμενες διατάξεις έχουν ως αντικείμενο τη ρύθμιση ζητημάτων συντάξεων του ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, πολιτικών και στρατιωτικών, και δη συντάξεων από εκείνες που, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 3 του ν. 4387/2016 (Α' 85), εξακολουθούν να καταβάλλονται από το Δημόσιο. Πρόκειται, επομένως, για διατάξεις για τις οποίες καθιερύεται η υποχρεωτική, από τα άρθρα 73 παρ. 2 και 98 παρ. 1 περιπτ. δ' του Συντάγματος, γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τούτο δε, μολονότι οι ρυθμίσεις του άρθρου 1 είναι εν μέρει όμοιες με σχέδια διατάξεων επί των οποίων έχει ήδη γνωμοδοτήσει το Δικαστήριο, αφού, ειδικώς ως προς την οριοθέτηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος των γονέων του θανόντος υπαλλήλου ή στρατιωτικού, οι νυν εξεταζόμενες ρυθμίσεις του άρθρου αυτού διαφοροποιούνται, όπως αναλυτικώς θα εκτεθεί στη συνέχεια, από τα προηγούμενα σχέδια που είχαν τεθεί υπόψη της Ολομέλειας.

3. Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 73 παρ. 2 εδάφιο τελευταίο του Συντάγματος, τα συνταξιοδοτικά νομοσχέδια απαιτείται να είναι ειδικά, ενώ δεν επιτρέπεται κατ' αρχήν η παρείσφρηση συνταξιοδοτικών διατάξεων σε μη ειδικό νόμο, νόμο, δηλαδή, που αποσκοπεί στη ρύθμιση άλλων θεμάτων, μη

συνταξιοδοτικών. Στην επιταγή αυτή του Συντάγματος συμμορφώνεται ο νομοθέτης και όταν οι θεσπιζόμενες συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις ενταχθούν σε ιδιαίτερο κεφάλαιο νομοσχεδίου περιέχοντος και άλλες ρυθμίσεις, προσέτι δε, στον τίτλο του νομοθετήματος αυτού, γίνει ειδική αναφορά στις συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που αυτό περιλαμβάνει (ΕλΣυν Ολ. Πρακτικά 5ης Ειδ. Συν. 12.12.2022, 4ης Ειδ. Συν. 3.11.2022, 2ης Ειδ. Συν. 17.3.2021, 2ης Ειδ. Συν. 25.5.2020, 2ης Ειδ. Συν. 8.5.2017, 1ης Ειδ. Συν. 8.3.2017 και 1ης Ειδ. Συν. 20.2.2012). Κατ' ακολουθίαν, πρέπει το νομοθέτημα, εντός του οποίου θα περιληφθούν οι υπό γνωμοδότηση διατάξεις, να συμμορφώνεται με τις ως άνω απαιτήσεις.

4. Σύμφωνα, περαιτέρω, με την, κατά το άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος, έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 δεν αναμένεται επιβάρυνση του Κρατικού Προϋπολογισμού σε ορίζοντα πενταετίας - στον ορίζοντα αυτό, το κόστος από την απονομή της σύνταξης εκτιμάται το ίδιο με εκείνο από την καταβολή του ήδη προβλεπόμενου εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος του άρθρου 8 παρ. 17 του ν. 2592/1998 - μακροπρόθεσμα, ωστόσο, θα ανακύψει δαπάνη το ύψος της οποίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί, ως εκ του ότι εξαρτάται «από απρόβλεπτα και πραγματικά γεγονότα». Το τελευταίο, πάντως, δεν είναι απολύτως ακριβές, εφόσον, στο μέτρο που καθιερώνεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα, εναλλακτικά προς τη χορήγηση του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος, σε όσες περιπτώσεις το βοήθημα προβλέπεται, τα ιστορικά δεδομένα από την καταβολή του βοηθήματος θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη συναγωγή συμπερασμάτων για τον αριθμό των υποθέσεων στις οποίες αίτημα απονομής σύνταξης, δυνητικά, θα μπορούσε να υποβληθεί. Αναφορικά, εξ άλλου, με το άρθρο 2, από την εφαρμογή του αναμένεται, κατά την ίδια ως άνω έκθεση, «υστέρηση» - απώλεια, θα ήταν το ορθότερο - εσόδων, από τη μη αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών συντάξεων, ύψους 540.000,00 ευρώ.

Επί του άρθρου 1

5. Με τα άρθρα 6 και 32 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007, Α' 210) αναγνωριζόταν, υπέρ των προσώπων της πατρικής οικογένειας του άγαμου ή χήρου ή διαζευγμένου χωρίς τέκνα υπαλλήλου ή στρατιωτικού που απεβίωσε στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας αυτής, γενικώς, δηλαδή, από αιτία που οφείλεται στην όλη κατάσταση στην οποία διατελεί ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός, λόγω της ιδιότητάς του αυτής και των συναφών υπηρεσιακών του καθηκόντων και ειδικότερων υποχρεώσεών του (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 175/2019), συνταξιοδοτικό δικαίωμα, το οποίο, κατά κανόνα, συναρτάτο με τις εκεί οριζόμενες προϋποθέσεις ηλικίας, απορίας και κύριας συντήρησης των εν λόγω προσώπων από το θανόντα. Απόκλιση δε από τον ανωτέρω κανόνα εισαγόταν και δικαίωμα σύνταξης από τα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας

θεμελιωνόταν χωρίς την εξέταση της συνδρομής άλλων προϋποθέσεων, αν ο υπάλληλος ή στρατιωτικός είχε σκοτωθεί «σε υπηρεσία που συνεπαγόταν επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν» (βλ. άρθρα 6 παρ. 2 και 32 παρ. 2 του Κώδικα). Συνεκτιμωμένου ότι, κατά τη νομολογία, «ως υπηρεσία [συνεπαγόμενη] αυξημένο κίνδυνο, νοείται αυτή η οποία, κατά τη φύση της, υπό το σύνολο των αντικειμενικών συνθηκών που τη συνοδεύουν και ανεξάρτητα από απρόοπτα συμβάντα, ενέχει στη συγκεκριμένη περίπτωση αυξημένες πιθανότητες επέλευσης κινδύνου για τη ζωή, την υγεία ή τη σωματική ακεραιότητα όσων την εκτελούν, με τον οποίο κίνδυνο είναι άρρηκτα συνυφασμένη, χωρίς να είναι δυνατή η εκ των προτέρων λήψη αποτελεσματικών μέτρων ασφαλείας ή προστασίας έναντι του κινδύνου αυτού», όπως, ενδεικτικά, η υπηρεσία των ιπταμένων, των εργαζομένων σε στρώση ναρκοπεδίων ή εξουδετέρωση εκρηκτικών μηχανισμών, των ασχολουμένων με την κατάσβεση πυρκαγιών κ.λπ. (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 3848/2014), και «ως «απρόοπτο συμβάν» (...) θεωρείται εξωτερικό γεγονός έκτακτο και απρόβλεπτο, κατά την κοινή πείρα, ώστε να μη μπορεί να αποτραπεί με τη λήψη μέτρων άκρας επιμέλειας, μη συνδεόμενο δε προς τη φύση της υπηρεσίας, ούτε δυνάμενο να χαρακτηριστεί ως πιθανό αποτέλεσμα της υπηρεσίας αυτής» (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 1996/2016), πρόδηλο είναι ότι οι τελευταίες αυτές ρυθμίσεις, για την άνευ άλλου τινός απονομή σύνταξης στα πρόσωπα της πατρικής οικογένειας, ήταν όλως εξαιρετικές, όπως, άλλωστε, και από την οικεία αιτιολογική έκθεση, που διελάμβανε ότι «(...) οι τόσον προώρως και υπό τραγικάς συνθήκας κατά το πλείστον απολέσασαι τα τέκνα των οικογένειας, θα έδει κατ' εξαίρεσιν των γενικών διατάξεων να τύχωσι της μερίμνης του Κράτους ανεξαρτήτως της ηλικίας ή της απορίας αυτών», επιβεβαιώνεται (βλ. ΕλΣυν Ολ. 3848/2014).

6. Εν συνέχεια, ωστόσο, με το άρθρο 11 του ν. 2084/1992, ο κύκλος των προσώπων τα οποία δικαιούνται σύνταξης, λόγω θανάτου του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού, περιορίστηκε μόνο στον επιζώντα σύζυγο και στα τέκνα αυτού. Σύμφωνα δε με το άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 2084/1992, από τις ρυθμίσεις των άρθρων 3 έως 17 του ως άνω νόμου, άρα, και από τη συγκεκριμένη, καταλαμβάνονται οι υπάλληλοι και οι στρατιωτικοί που διορίζονται ή κατατάσσονται από 1.1.1993 και εφεξής, εφ' όσον αυτοί δεν είχαν ασφαλισθεί σε οργανισμό κύριας ασφάλισης μέχρι τις 31.12.1992. Κατ' ακολουθίαν, καταργηθέντος σιωπηρώς, με τον ν. 2084/1992, του προϊσχύσαντος ευμενέστερου νομοθετικού καθεστώτος των άρθρων 6 και 32 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, όσον αφορά τους ανωτέρω εμπίπτοντες στο ρυθμιστικό πεδίο του νόμου αυτού υπαλλήλους και στρατιωτικούς, ήτοι τους εντασσόμενους στην κατηγορία των «νέων ασφαλισμένων», συνταξιοδοτικό δικαίωμα των προσώπων της πατρικής τους οικογένειας δεν υφίσταται (βλ. ΕλΣυν Ολ. 1293/2020) και διαφορετική, τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό, λειτουργία επιτελεί το εφάπαξ οικονομικό βοήθημα το οποίο, ως αντιστάθμισμα για την κατάργηση του δικαιώματος σύνταξης των γονέων του

θανόντος στην υπηρεσία και πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας αυτής άγαμου ή εν χηρεία ή διαζευγμένου χωρίς τέκνα υπαλλήλου ή στρατιωτικού, προβλέπεται - υπό την επιφύλαξη ότι, αν πρόκειται για διαζευγμένο υπάλληλο ή στρατιωτικό, ο πρώην σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξης λόγω θανάτου - στην παράγραφο 17 του άρθρου 8 του ν. 2592/1998, όπως ισχύει μετά από την όλως πρόσφατη τροποποίησή της με το άρθρο 162 του ν. 5187/2025 (Α' 48/21.3.2025). Και τούτο, διότι το εν λόγω βοήθημα, το οποίο ήδη από την 1.1.2008 έχει καθοριστεί στο ποσό των 100.000,00 ευρώ (βλ. άρθρο 5 παρ. 4 του ν. 3620/2007), εξασφαλίζει μεν ένα ελάχιστο όριο προστασίας, αποσκοπεί, όμως, προεχόντως στην άμβλυνση του ψυχικού πόνου που προκαλείται στους γονείς, συνεπεία της απώλειας των τέκνων τους που απεβίωσαν κατά την άσκηση των δημοσίων καθηκόντων τους, εξ ου και, όπως έχει νομολογηθεί από τα αρμόδια δικαστήρια, συνεκτιμάται για τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης που καταβάλλεται για την ίδια αιτία στους γονείς του θανόντος κατά τα άρθρα 105 ΕισΝΑΚ και 932 Α.Κ. (βλ. ΣτΕ 762/2021).

7. Με το 2/30713/ΔΕΠ/15.3.2023 έγγραφο του Υπουργού Οικονομικών, υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο, προς γνωμοδότηση, σχέδιο διατάξεων που, όσον αφορά τα συμβάντα από 1.1.2023 και εφεξής, προέβλεπαν την αυτή, όπως και εν προκειμένω, δυνατότητα των γονέων του θανόντος άγαμου και άτεκνου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, από εκείνους που, ως εκ του χρόνου διορισμού ή κατάταξής τους και της μη προηγούμενης ασφάλισής τους σε οργανισμό κύριας ασφάλισης, υπάγονται στο καθεστώς του ν. 2084/1992, να επιλέξουν, αντί του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος του άρθρου 8 παρ. 17 του ν. 2592/1998, την απονομή σε αυτούς σύνταξης, ίσης με το ήμισυ της σύνταξης που θα εδικαιούτο ο θανών, αν ζούσε, τούτο, όμως, μόνον εφ' όσον το τέκνο τους απεβίωσε «σε εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο και ένεκα αυτής». Προέβλεπαν, επίσης, ότι, αν, σε μία τέτοια περίπτωση, οι γονείς του θανόντος υπαλλήλου ή στρατιωτικού έχουν προαποβιώσει, το συγκεκριμένο βοήθημα καταβάλλεται ισομερώς στα αδέρφια του θανόντος, εφ' όσον τα τελευταία δεν έχουν συμπληρώσει το 24ο έτος της ηλικίας τους. Επιληφθείσα δε των ως άνω διατάξεων, η Ολομέλεια του Δικαστηρίου γνωμοδότησε, με τα Πρακτικά της 3ης Ειδικής Συνεδρίασης αυτής της 3ης Απριλίου 2023, ότι «οι προτεινόμενες διατάξεις υπηρετούν θεμιτό και δικαιολογημένο σκοπό που συνίσταται στη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 παρ. 1 του Συντάγματος, έμπρακτη ηθική ικανοποίηση των φυσικών γονέων δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών που πέθαναν υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, ως ελάχιστη αναγνώριση των υπηρεσιών που προσέφεραν στην πατρίδα». Ότι «η νεαρή ηλικία και η καλή κατάσταση της υγείας του γονέα ενδέχεται να αποτελέσει κρίσιμο παράγοντα για την επιλογή της σύνταξης αντί του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος, καθώς η σταθερή καταβολή της για μεγάλο χρονικό διάστημα (...) μπορεί να αποδειχθεί μακροπρόθεσμα οικονομικά

επωφελέστερη για τον δικαιούχο, δοθέντος ότι το άθροισμα των μηνιαίως καταβαλλόμενων ποσών της σύνταξης θα υπερβεί σε βάθος χρόνου το ύψος του εφάπαξ καταβαλλόμενου οικονομικού βοηθήματος (100.000 ευρώ)». Ότι «η επέκταση (...) του δικαιώματος λήψης του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος στα αδέλφια του θανόντος σε διατεταγμένη υπηρεσία που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο υπαλλήλου ή στρατιωτικού διορισμένου και ασφαλισμένου για πρώτη φορά μετά την 1.1.1993, όταν και οι δύο γονείς του έχουν προαποβιώσει, είναι ομοίως δικαιολογημένη κατά το μέρος που αποβλέπει στη θεραπεία θεμιτού σκοπού που συνίσταται επίσης στην έμπρακτη ηθική ικανοποίηση και υποστήριξη μελών της πατρικής οικογένειας των ως άνω θανόντων δημοσίων υπαλλήλων και στρατιωτικών που κατά τον χρόνο επέλευσης του θανατηφόρου συμβάντος βρίσκονται εν ζωή», συνάδει δε «και με τις (...) διατάξεις (...) του π.δ. 169/2007, με τις οποίες αναγνωρίζεται δικαίωμα συνταξιοδότησης κατά μεταβίβαση στις αδελφές δημοσίου υπαλλήλου ή στρατιωτικού που έχει ασφαλιστεί για πρώτη φορά πριν την 1.1.1993 και πέθανε εξαιτίας διατεταγμένης υπηρεσίας συνεπαγόμενης αυξημένο κίνδυνο σε περίπτωση που ο πατέρας ή η χήρα μητέρα του κατά τον χρόνο του θανάτου του (χρόνος επαγωγής του ανωτέρω συνταξιοδοτικού δικαιώματος) έχουν προαποβιώσει». Και ότι «η αναδρομική εφαρμογή από 1.1.2023 των ανωτέρω ευνοϊκών ρυθμίσεων που εισάγονται με το υπό γνωμοδότηση άρθρο δεν φαίνεται να εγείρει ζητήματα παραβίασης της αρχής της ισότητας (...) διότι η ημερομηνία αυτή, ως αφετηρία εφαρμογής [τους], αποτελεί, όπως παγίως γίνεται δεκτό από το Δικαστήριο, ένα θεμιτό και πρόσφορο γενικό και αντικειμενικό κριτήριο διαφοροποίησης που είναι συμβατό με την συνταγματική αρχή της ισότητας».

8. Με το 2/111514/ΔΕΠ/14.12.2023 έγγραφο του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο, προς γνωμοδότηση, έτερο σχέδιο διατάξεων που, αναφερόμενες στα συμβάντα από 1.1.2023 και εφεξής, προέβλεπαν, αντί της διαζευκτικής, τη σωρευτική, με την καταβολή του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος του άρθρου 8 παρ. 17 του ν. 2592/1998, απονομή στους γονείς θανόντος άγαμου και άτεκνου υπαλλήλου ή στρατιωτικού, υπαγόμενου στο καθεστώς του ν. 2084/1992, σύνταξης, ίσης με το ήμισυ της σύνταξης που θα εδικαιούτο ο θανών, αν ζούσε, και πάλι, όμως, υπό την προϋπόθεση ότι το τέκνο τους απεβίωσε «σε εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο και ένεκα αυτής». Επί του νεότερου δε αυτού σχεδίου διατάξεων, στο οποίο, συγχρόνως, τίποτε περί δικαιώματος των αδελφών του θανόντος υπαλλήλου ή στρατιωτικού στο ως άνω βοήθημα δεν περιλαμβανόταν, η Ολομέλεια του Δικαστηρίου γνωμοδότησε, με τα Πρακτικά της 1ης Ειδικής Συνεδρίασης αυτής της 17ης Ιανουαρίου 2024, ως ακολούθως: «Από την ανάλυση των συνεπειών της υποβαλλόμενης διάταξης δεν προκύπτουν οι ιδιαίτεροι λόγοι κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογούν την εφαρμογή των επιμέρους ρυθμίσεων αυτής μόνο για συμβάντα που έλαβαν χώρα αναδρομικά από

1.1.2023 και εφεξής (...) Ως εκ τούτου, η υπό γνωμοδότηση διάταξη, κατά το μέρος που, χωρίς προφανή αιτιολόγηση, προβλέπει την καταβολή αυξημένων παροχών (εφάπαξ οικονομική ενίσχυση και μηνιαία σύνταξη) μόνο στους γονείς άγαμων και άτεκνων υπαλλήλων ή στρατιωτικών που έχοντας την ιδιότητα του «νέου ασφαλισμένου» απεβίωσαν μετά την 1.1.2023 κατά την εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας συνεπαγόμενης αυξημένο κίνδυνο, ενδέχεται να εγείρει ζητήματα αφενός παραβίασης της θεσπιζόμενης στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχής της ισότητας, αφετέρου συμβατότητας προς στο άρθρο 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), από το οποίο απορρέει η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων στην απόλαυση των αναγνωρισμένων από την ανωτέρω Σύμβαση περιουσιακών δικαιωμάτων χωρίς αντικειμενική και λογική αιτία ή χωρίς να υφίσταται εύλογη σχέση αναλογίας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού».

9. Κοινό στοιχείο, επομένως, στις δύο προηγούμενες απόπειρες ρύθμισης του ιδίου ζητήματος από τον νομοθέτη ήταν η εξάρτηση της απονομής σύνταξης στους γονείς του θανόντος υπαλλήλου ή στρατιωτικού - κατ' αποκλεισμό, στο σχέδιο διατάξεων που υποβλήθηκαν με το 2/30713/ΔΕΠ/15.3.2023 έγγραφο, ή επιπροσθέτως, στο σχέδιο διατάξεων που υποβλήθηκαν με το 2/111514/ΔΕΠ/14.12.2023 έγγραφο, της χορήγησης σε αυτούς του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος του άρθρου 8 παρ. 17 του ν. 2592/1998 - από την προϋπόθεση ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός να απεβίωσε «σε εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας που συνεπάγεται αυξημένο κίνδυνο και ένεκα αυτής». Ως προς τούτο, όμως, διαφοροποιούνται οι νυν προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 1, κατά τις οποίες, προκειμένου να δικαιούνται σύνταξης οι γονείς, αρκεί ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός να έχει αποβιώσει «στην υπηρεσία πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της», υπό την έννοια δε αυτή, θα μπορούσε να παρατηρηθεί ότι οι επίμαχες διατάξεις βαίνουν πέραν ακόμη και της αυξημένης συνταξιοδοτικής προστασίας των προσώπων της πατρικής οικογένειας, την οποία καθιέρωναν τα άρθρα 6 και 32 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, καθόσον, όπως προεκτέθηκε, και υπό το καθεστώς εκείνο, τα εν λόγω πρόσωπα αποκτούσαν δικαίωμα σύνταξης, χωρίς άλλες προϋποθέσεις, κατ' εξαίρεση και μόνον στην περίπτωση που ο υπάλληλος ή στρατιωτικός είχε αποβιώσει «σε υπηρεσία που συνεπαγόταν επαυξημένο κίνδυνο ή από απρόοπτο συμβάν».

10. Λαμβανομένου, περαιτέρω, υπόψη ότι, όπως έχει ήδη επισημανθεί με τα Πρακτικά της 3ης Ειδικής Συνεδρίασης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 3ης Απριλίου 2023, η επιλογή από τους γονείς της σύνταξης, αντί του εφάπαξ οικονομικού βοηθήματος, πιθανολογείται επωφελέστερη από οικονομική άποψη για αυτούς, οι εξεταζόμενες διατάξεις του άρθρου 1 θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι κατατείνουν στη διαμόρφωση, εντός του παγιωμένου πλέον

καθεστώτος του ν. 2084/1992, υπό το οποίο δικαίωμα σύνταξης των προσώπων της πατρικής οικογένειας δεν υφίσταται, και με μόνο κριτήριο να αφορούν σε επελθόν συμβάν από την 1.1.2023 και εφεξής, μια ειδική κατηγορία γονέων υπαλλήλων ή στρατιωτικών που τυγχάνουν ιδιαιτέρως ευμενούς μεταχείρισης από τον νομοθέτη, στο μέτρο που τους αναγνωρίζεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα που ούτε καν ο Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων δεν προέβλεπε. Και ναι μεν ο νομοθέτης δεν κωλύεται να μεταβάλει απόψεις, ευλόγως, όμως, αναμένεται από αυτόν να είναι σε θέση να τεκμηριώσει τις εκάστοτε επιλογές του. Πράγμα που, στην προκειμένη περίπτωση, δεν συμβαίνει, αφού η «ανάλυση των συνεπειών ρύθμισης», που συνοδεύει τις επίμαχες διατάξεις, περιορίζεται στην έκθεση του αντικειμένου των διατάξεων αυτών και δεν παρατίθενται οι λόγοι για τους οποίους ο νομοθέτης προτίθεται να προβεί στη θέσπισή τους, προσδίδοντας τους, μάλιστα, αναδρομική ισχύ, από ημεροχρονολογία (1.1.2023), που ούτε η ίδια επεξηγείται και από την οποία έχουν πλέον παρέλθει δύο έτη.

11. Με τα δεδομένα αυτά, το Δικαστήριο υποχρεούται να επαναλάβει την καταληκτική παρατήρηση των γνωμοδοτήσεων που εξέφερε με τα Πρακτικά της 3ης Ειδικής Συνεδρίασης της 3ης Απριλίου 2023 (σκ. 12) και της 1ης Ειδικής Συνεδρίασης της 17ης Ιανουαρίου 2024 (σκ. 10), αναφορικά με την τάση του συνταξιοδοτικού νομοθέτη να θεσπίζει διατάξεις, όπως οι προτεινόμενες του άρθρου 1, οι οποίες, με τρόπο αποσπασματικό και συγκυριακό, διασπούν τη συνοχή του ισχύοντος, για κάθε κατηγορία δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, νομοθετικού καθεστώτος, και να επισημάνει ότι η πρακτική αυτή δεν συνάδει με τις αρχές της καλής νομοθέτησης (βλ. άρθρα 58 και 59 του ν. 4622/2019, Α' 133), ούτε διασφαλίζει την τήρηση, στο συνταξιοδοτικό δίκαιο, αρχών του κράτους δικαίου, όπως η ισότητα μεταχείρισης όμοιων περιπτώσεων ή η αναλογικότητα του θεσπιζόμενου μέτρου προς τον επιδιωκόμενο από αυτό σκοπό.

Επί του άρθρου 2

12. Όπως και για το άρθρο 1, κρίσιμη, για την κατανόηση του αντικειμένου και του σκοπού, στον οποίον αποβλέπουν οι εξεταζόμενες διατάξεις του άρθρου 2, αποβαίνει η διάκριση των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, πολιτικών και στρατιωτικών, αναλόγως του διορισμού ή της κατάταξής τους, πριν ή μετά την 1.1.1993, και της προηγούμενης ασφάλισής τους σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, σε «παλαιούς», υπαγόμενους στο καθεστώς του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, και σε «νέους», υπαγόμενους στο καθεστώς του ν. 2084/1992, ασφαλισμένους.

13. Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, τους «παλαιούς» ασφαλισμένους, το άρθρο 45 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, υπό τον τίτλο

«Σύνταξη παθόντων εξαιτίας της υπηρεσίας», όριζε στην παράγραφο 5 αυτού, όπως η τελευταία αρχικώς ίσχυε, ότι «[η] σύνταξη που παρέχεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου στους μόνιμους και έφεδρους αξιωματικούς, ανθυπασπιστές, υπαξιωματικούς και οπλίτες του στρατεύματος και σε όσους αντιστοιχούν με αυτούς, οι οποίοι εξέρχονται από την υπηρεσία για τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους (...) δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 85% (...) της μηνιαίας σύνταξης που ανήκει σε ομοιόβαθμο στρατιωτικό ο οποίος έχει υποστεί την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας του σε πόλεμο (...)».

14. Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία, τους «νέους» ασφαλισμένους, ταυτόσημου, με την προμνησθείσα του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, περιεχομένου ρύθμιση περιλαμβάνει ο ν. 2084/1992, στην παράγραφο 5 του άρθρου 10 αυτού, υπό τον τίτλο «Συντάξεις παθόντων», στην οποία ορίζεται ότι «[η] σύνταξη, που παρέχεται κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού στους αξιωματικούς και οπλίτες οποιουδήποτε βαθμού, μόνιμους και εφέδρους, οι οποίοι εξέρχονται της υπηρεσίας λόγω τραύματος ή νοσήματος, που προήλθε προδήλως και αναμφισβητήτως εξαιτίας της υπηρεσίας τους σε ειρηνική περίοδο, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 85% (...) της μηνιαίας σύνταξης, που ανήκει σε ομοιόβαθμό τους στρατιωτικό, που έχει υποστεί την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας του σε πόλεμο».

15. Επιγενομένως, ωστόσο, με το άρθρο 4 παρ. 8 περιπτ. α' του ν. 3620/2007, η παράγραφος 5 του άρθρου 45 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαταστάθηκε, από 1.1.2008, ως εξής: «[η] σύνταξη που παρέχεται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του άρθρου στους μόνιμους και έφεδρους αξιωματικούς, ανθυπασπιστές, υπαξιωματικούς και οπλίτες του στρατεύματος και σε όσους αντιστοιχούν με αυτούς, οι οποίοι εξέρχονται από την υπηρεσία για τραύμα ή νόσημα που προήλθε πρόδηλα και αναμφισβήτητα εξαιτίας της υπηρεσίας τους, καθώς και στις οικογένειες αυτών που έχουν σκοτωθεί ή πεθάνει, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 90% (...) της μηνιαίας σύνταξης, που ανήκει σε ομοιόβαθμό τους στρατιωτικό, που έχει υποστεί την ίδια ανικανότητα εξαιτίας της υπηρεσίας του σε πόλεμο (...)».

16. Ασχέτως της πειστικότητας των λόγων που θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να δικαιολογήσουν τη μη τροποποίηση, προς την ίδια κατεύθυνση, και της αντίστοιχης διάταξης της παραγράφου 5 του άρθρου 10 του ν. 2084/1992, δεδομένο παραμένει ότι, εφόσον η νομοθετική παρέμβαση αφορούσε διάταξη του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων, αναπροσαρμογής των συντάξεών τους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 8 του ν. 3620/2007 και του αυξημένου ποσοστού από το οποίο δεν μπορούσε να υπολείπεται η σύνταξη, δικαιούνται, από τους οπλίτες

τους παθόντες εξαιτίας της υπηρεσίας, μόνον οι υπαγόμενοι στην κατηγορία των «παλαιών» ασφαλισμένων και όχι εκείνοι της κατηγορίας των «νέων» ασφαλισμένων. Εντούτοις, από αστοχία, ως φαίνεται, του μηχανογραφικού συστήματος, και των τελευταίων οι συντάξεις αναπροσαρμόστηκαν, με βάση το αυξημένο ποσοστό που προέβλεπε ο ν. 3620/2007, με αποτέλεσμα, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2008 έως 31.12.2022, οπότε και, ενόψει της τότε επικείμενης εφαρμογής του ν. 5045/2023 (Α' 136), διαπιστώθηκε το λάθος, αυτοί να εισπράξουν ποσά συντάξεων των οποίων δεν ήταν δικαιούχοι.

17. Στην άρση της υποχρέωσης των ανωτέρω παθόντων να επιστρέψουν τα επιπλέον ποσά των συντάξεων που εισέπραξαν αποσκοπούν οι προτεινόμενες διατάξεις του άρθρου 2. Κρίνονται δε, οι ρυθμίσεις αυτές, απολύτως δικαιολογημένες, ενόψει και της ασήμαντης δημοσιονομικής επίπτωσης - της απώλειας εσόδων ύψους μόλις 540.000,00 ευρώ - από την εφαρμογή τους, πρωτίστως, όμως, διότι η αχρεώστητη καταβολή των εν λόγω ποσών οφείλεται, κατά τα προεκτεθέντα, αποκλειστικώς σε σφάλμα της συνταξιοδοτικής διοίκησης, στο οποίο ουδόλως είχαν συμπράξει οι λαβόντες, με συνέπεια, κατά την πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου, η ανάκτηση των αχρεωστήτως εισπραχθέντων ποσών, αν ήθελε επιχειρηθεί, με την έκδοση καταλογιστικών πράξεων σε βάρος των λαβόντων, να ελέγχεται ως αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας και οι καταλογιστικές αυτές πράξεις να έπρεπε, εν μέρει ή και εν όλω, να ακυρωθούν (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 135, 707 και 1466/2024).

Μετά το τέλος της συνεδρίασης, η οποία διεξήχθη με τηλεδιάσκεψη με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr (βλ. Πρακτικά Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου 8^{ης} Γεν. Συν. της 29.4.2020), συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Πρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τη Γραμματέα.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ

